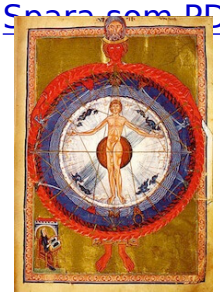
Mystik – en falsk frälsningsväg!

Spara som PDF

Som vi skrivit i tidigare artiklar har den s.k. *mystiken* fått en kraftig renässans i svensk kristenhet. Detta har skett och sker via personer som Peter Halldorf, Wilfrid Stinissen (avled 30 nov 2013) och Martin Lönnebo. Flera andra kända svenska förkunnare bidrar nu också till denna utveckling, mer eller mindre. På många, många bokbord i Sveriges församlingar hittar man idag böcker som handlar om meditation, den inre vägen, tystnadens väg, Frälsarkransens kontemplativa väg, osv, osv. Så bokbordsansvariga bär också ett ansvar för utvecklingen. Jag vill i denna artikel ganska kortfattat visa hur långt ifrån sann, bibelförankrad kristen tro den mystika teologin ligger. Det handlar om en helt annan väg än Bibelns frälsningsväg!

Vad innebär mystik?

Mystik handlar om reningar, metoder, övningar och riter som skall hjälpa utövaren (ibland kallad ”mystiker”) att skåda andliga sanningar bortom alla ord, bortom den yttre världen och genom detta ”stiga uppåt” i en förening med det gudomliga. Men detta ”uppstigande” går ändå först via ”den inre vägen”. Ofta handlar denna mystika väg om att ta sig igenom ”yttre orena lager” som man tänker sig i den mänskliga naturen, för att i sitt inre få kontakt med den egna inre ”gudomliga gnistan”. Vägen inåt vandras då bl.a. via meditativa övningar av olika slag. Även om denna form av andlighet och filosofi har sina rötter i främst österländsk och grekisk filosofi och religion, så blev detta tidigt ett vanligt inslag i Kyrkan och kallas då ofta för ”kristen mystik”. Trots detta finns inget stöd för mystik att finna i Bibeln eller i apostolisk, evangelisk tro. Istället ligger den mystika teologin i strid med bibliskt förankrad tro.

Mystik är något som finns inom så gott som alla religioner, och eftersom metoderna, övningarna och riterna mycket liknar varandra inom alla religioners mystik, blir också upplevelserna i stort sett de samma. I och med detta öppnas

dörrar mellan religionerna, och mystiken leder därför till en ekumenik över gränser som Bibeln inte tillåter. Mystiken leder till en ekumenik och enhet som blir till ett nytt ”Babels torn”, till grundstenarna i ett globalt antikristligt byggnadsprojekt. Det är alltså uppenbart att mystikens utbredning kommer att spela en viktig roll i den globala andliga utveckling vi kan läsa om i Uppenbarelseboken.

Mystik och katolicism kan sägas höra intimt ihop. Men tack vare reformationen fick mystiken träda tillbaka något till förmån för en bibelförankrad evangelisk förkunnelse – vilket alltså gällde inom många av de evangeliska församlingar och samfund som då uppstod. När vi idag ser att många evangeliska församlingar och samfund viker bort från den bibelförankrade evangeliska vägen, så har mystiken fått nytt livsrum och ett riktigt uppsving. Det är nu tydligt att inget samfund i Sverige längre är befriat från mystik. Och när öppenhet för mystik tränger in, så tränger också en öppenhet för katolsk lära och religionsutövning in i församlingarna; de båda hör som sagt intimt ihop. Nu är denna utveckling inte enda orsaken till avfall från Sanningen, men i vart fall en viktig sådan.

Den kristna frälsningen

Enligt Bibeln är tron/förtröstan på Jesus och hans försoningsgärning den enda vägen till Gud och evigt liv. Detta är ”den smala vägen”. Denna försoningsgärning handlar om att **Gud själv tar initiativet**, **själv stiger ner** till jorden, **själv blir människa** i Jesus Kristus och **själv tar världens alla synder på sig** – och detta **medan vi ännu är syndare**, medan vi ännu har vänt ryggen åt Gud! Gud närmar sig människan trots att hon till sin **hela** natur är fördärvad av synden. Återföreningen med Gud sker redan **här och nu**, i det ögonblick människan tar emot evangeliets fria gåva och underordnar sig det. I denna frälsning är Jesus Kristus och hans verk det centrala. Jesus visar vem och hurdan Gud är; Jesus gör Gud konkret eftersom Jesus ÄR Gud! Om detta vittnar Guds Ord. Ordet är centralt, och förkunnelsen av Ordet är därför en central aktivitet i sann kristen tro. Sann kristen tro är alltså *dogmatisk* (dvs bunden till särskilda läror/bekännelser), vilket inte är negativt utan en nödvändighet för att den sanna frälsande tron skall kunna vara konkret och tydlig, tillgänglig för alla som vill lyssna och ta till sig erbjudandet i Guds evangelium – i alla tider. Sann kristen tro innebär också en barnaskapsrelation till Gud, en enkel och okonstlad gemenskap där den troende får vara som ett barn hos en god och hjälpsam Far.

Den mystika frälsningen

Mystikerna pekar på en motsatt frälsningsväg där **människans** insats är det centrala. Deras väg innebär ett *uppstigande*via ”den inre vägen” där en tänkt egen inneboende gudomlighet, ”gudagnista” spelar en central roll. Synd, enligt mystik definition, är att inte leva utifrån den inre gudomliga naturen. Här tar därför människan initiativet och sträcker sig *upp*till det gudomliga – via den inre vägen – genom olika reningar, metoder, övningar och riter för att uppnå en återförening med den gud som är ”bortom” Gud. Föreningen med det gudomliga sker längre fram i tiden, i en annan dimension. Denna förening är beroende av att människan mognar andligt och blir andligt ”medveten” genom egen strävan, och föreningen med det gudomliga kommer då som en belöning för detta strävande. I mystiken är alltså JAGET i centrum. Denna frälsning står över alla ord och dogmer. Gud är bortom ordens möjlighet att beskriva honom. Gud är ett mysterium. Tystnaden är central. Mörkret är mystikernas ljus! Kontemplation och meditation är därför viktiga medel. Den mystika frälsningsvägen är *den ordlösa vägen* som helt bygger på gärningar och upplevelser.

Så kallad ”kristen mystik” blir ofta en blandning av de två frälsningsvägar jag visat på ovan, men där det vanligen blir en stark förskjutning åt det mystika hållet. Jag skall låta ett antal tydliga citat från olika kristna mystiker visa på det jag försökt beskriva om mystiken, och sammantaget talar dessa ett tydligt språk. Visst finns Jesus Kristus och hans försoningsverk med i skriverier av bl.a. Peter Halldorf, Wilfrid Stinissen och Martin Lönnebo, men betydelsen av Jesu försoningsverk bleknar vanligen bort till förmån för den mystika frälsningsvägen. Flera citat är tagna ur boken *Kyrkofäder, mystiker och evangelium* av Christer Svensson (som rekommenderas varmt) även om jag ofta istället anger ursprungskällan till citaten, det är mer intressant så, kan jag tycka.

Citat från mystiker:

- "Mystisk teologi innefattar den mystiska erfarenheten hos troende i alla de stora religionerna och faktiskt också hos dem som inte tillhör någon särskild religion, men som har begåvats med djupa mystiska gåvor. För mystik är en mänsklig erfarenhet som inte är begränsad till enbart religionen: den är höjdpunkten i varje människas sökande efter fullkomning, äkthet och självförverkligande." (s. 71)

  "Bortom jaget, bortom det personliga omedvetna, bortom det kollektiva omedvetna, bortom arketyperna talar alla de stora religionerna om ett mysterium. De använder sig av olika termer: Buddha-naturen, Brahman och Atman, gudomsgnistan, varats grund, själens centrum, men alla pekar mot

samma verklighet." (s. 38)
William Johnston, *SE – med kärlekens öga*
(katolsk jesuit, meditationsledare och författare)

- "Men du är mer än en utsida och en insida. Det finns ett tredje element, nämligen själens centrum. Det är där du är Guds avbild, **där du är besläktad med Gud, 'gudomlig'.**"
  Wilfred Stinissen, *Natten är mitt ljus*
  (i Sverige populär katolsk präst, karmelitmunk och författare)

- ”Det räcker alltså inte att predika. Det duger inte att tala om Jesus. Det gäller att **bli Kristus**. Det är det enda som duger.”
  Peter Halldorf, *Drick djupt av Anden,* s. 74
  (pingstpastor, mystiker och författare)

- ”Den första inkarnationen: I Kristus ser vi oss själva. Ser vi Gud. ’Följ mig’, sa Jesus och kallade oss att vandra en ytterst smal väg, inåt: självkännedomens väg – till gudskännedom. Själv var han vägen. Såsom han var målet. Den andra inkarnationen: I Kristus blir vi oss själva. **Blir Gud**. Avbildens reflektion av linsen.”
  Pater Halldorf, *Sandens söner : en sorts ökenkrönika,* s. 42

- ”Det jag egentligen söker efter är Kristushemligheten, en sanning oberoende av min och din tro eller otro och av trons nytta eller onytta, den är inte ens en mötesplats, ty **sanningen om Jesus kan du till slut inte finna hos någon annan än hos dig själv.**”
  Kerstin Vinterhed och Martin Lönnebo, *Jesusboken*, s. 50-
  (Vinterhed är liberalteolog och präst. Lönnebo var tidigare biskop samt frimurare av högsta graden)

- ”…i ’töcknet’ inträffar det största undret: våra ögon öppnas för den store Okände, den Älskande som döljer sig för vår blick, ty ingen kan se honom och leva. Vi börjar förstå att vi i allt för hög grad har förväxlat Gud med hans verk. I mötet med honom själv leds vi nu bortom det vi kan redogöra för med

ord och ta med våra händer. Vi förs in i kärlekens mysterium.”
Peter Halldorf, *21 Kyrkofäder,* s. 151

- ”Frälsarkransen är den moderna pilgrimens redskap på den svåraste av alla resor – **den som går inåt**. Det är ett redskap som hjälper till att fokusera den andliga längtan under bön och meditation.”
Verbums tidigare hemsida

- ”Tystnad du talar ljuvligare än skönaste ord… **Där får vi möta det gudomliga** bortom alla våra föreställningar.”
Martin Lönnebo, Frälsarkransen. Övning i livsmod, livslust, självbesinning och i att leva nära Gud.

- ”Led oss vetande och ljus, upp till den mest avlägsna, högsta spetsen av mystisk skrift där Guds ords mysterier ligger okonstlade, absoluta, oföränderliga i den dolda tystnadens stålande **mörker** [!].”
Dionysos Areopagiten
Christer Svensson, Kyrkofäder, mystiker och evangelium, s. 85

- ”Denna [gudomliga] gnista förkastar alla skapade ting och önskar ingenting annat än sin nakna Gud, som han är i sig själv. Den nöjer sig inte med Fadern eller Sonen eller den heliga Anden… den vill gå in i den enkla grund, in i den stilla öknen i vilken urskillning aldrig blickade… ty denna grund är en enkel tystnad.”
Mäster Eckhart
Christer Svensson, Kyrkofäder, mystiker och evangelium, s. 120

- ”Om det är så att vi i vårt djupaste djup *är* kärlek till Gud, består hela vår utveckling i att återvända dit. Där är vi friska. Där är vi Guds avbild… **vår synd består i att vi inte längre lever i och utifrån vår djupaste natur.** ”
Wilfrid Stinissen
Christer Svensson, Kyrkofäder, mystiker och evangelium, s. 102

- ”Man kan alltså säga att det som ligger till grund för människans alla villfarelser är en fundamental illusion: hon vet inte vad eller vem hon är. Inom buddismen betonas det att synd kommer av **brist på kunskap, brist på medvetenhet**. Därför bör man upplysa och medvetandegöra människan. Den som är medveten om vad han är, är nödvändigtvis god, han strålar av kärlek. Det är detta som Jesus säger: ’Sanningen skall göra er fria’…. **Ja, vår synd består i att vi förnekar vår djupaste natur**.”
  Wilfrid Stinissen, Kristen djupmeditation, s. 30, 36

Dionysos Areopagiten (500-talet) och Mäster Eckhart (1260-1328) är ”kristna” mystiker som starkt influerat bl.a. dagens svenska mystiker.

Villfarelse/villolära

Med alla villfarelser och villoläror i kristenheten förhåller det sig helt naturligt så att de leder ”vill” på det ena eller andra sättet. De leder vilse, bort från bibliska sanningar och kan därigenom allvarligt skada både enskilda individer, hela församlingar och samfund. Faktiskt tar hela nationer skada av andligt avfall och förfall, det vittnar stora delar av Gamla testamentet om.

Allt som ryms inom begreppet ”kristen mystik” utgör villfarelse/villolära, och jag kan med god grund säga att det inte finns något som helst bibelstöd för den mystika teologi som ovanstående citat uppvisar och som de herrarna står för. Det handlar istället om tankegångar från både österländsk och gammal grekisk religion och filosofi i en slags kristen inramning. Mystikens apostlar inom kristenheten är skickliga på att linda in sina främmande läror i vackra kristna fraser, i kittlande mystiska berättelser eller i högtravande teologiska formuleringar. Låt dig inte luras av den inramningen!

Nedan summerar jag nu några områden där mystikens teologi markant skiljer sig från bibliskt förankrad kristen tro. Mycket är i själva verket helt tvärtom!

- Mystiker menar att varje människa har något av ett gudomligt ursprung i sig, en ”gudagnista”. Människan söker sig till Gud och Gud söker sig till människan för att ”lika söker lika”. Gud älskar människan beroende på att hon innerst inne är gudomlig, enligt mystikens teologi.

- Mystiker menar att synd är de ”orena lager” som ligger utanpå den inre gudomliga och rena naturen hos människan. Synd är att inte leva utifrån den

inre gudomliga naturen. Synd är att inte vara medveten om den sanna naturen.

- Mystiker menar att det är människans orena yttre skikt som hindrar människan från att se sin egen gudomlighet.

- Mystiker ersätter evangeliets frälsningsväg med en egen frälsningsväg, en ”självfrälsningsväg”, där vägen innebär rening från de orena lagren i människans yttre. Målet är en förening med en gud ”bortom” Gud. Rening sker genom askes, kontemplation, meditation, metoder, övningar, riter etc.

- Frälsningens mål är *uppstigandet* men börjar med att människan borrar sig inåt och går tystnadens inre väg, en väg som vandras via kontemplation och meditation i en tankebefriad tystnad.

- Mystiker ersätter vikten av Guds Ord och den kristna trons dogmer med det ”ordlösa”, med det som inte går att beskriva med ord. Storheten ligger inte i Bibelns stora berättelser utan i den ordlösa tomheten. Bibelns betydelse raderas successivt ut. Skillnaden mellan kristen tro och andra religioner raderas ut och förening kan ske i verkligheten bortom orden.

- Mystiker minskar värdet av Bibelns Kristus till förmån för ett eget ”kristus-jag”. Tonvikten ligger på att finna detta inre kristus-jag. Mystikens teologi är inte beroende av Jesu Kristi försoningsverk, den ”fungerar” ändå, den fungerar i alla religioner.

Gud kallar oss till omvändelse och reformation!

Mycket av det som sker i kristenheten idag är ett slags upprepande av vad som skedde med det judiska folket på Gamla testamentets tid. Avfallet svajade fram och tillbaka, men förstärktes för varje gång det svajade till. Slutet blev ett totalt avfall där Gud lämnade sitt tempel, landet intogs av främmande makter och folket fördes bort som fångar till ett främmande land. Gud kallade dock sitt folk till omvändelse under hela avfallets period, och under vissa perioder fick därför folket (främst Juda rike) uppleva både reformation och välsignelse. Gud kallar även oss till omvändelse och reformation – idag! Sök därför Gud och hans vägledning. Sök dig till den smala vägen: evangeliets smala men enkla och ljuvliga väg!

1 Kung 18:21: ”Elia trädde fram för allt folket och sade: ’Hur länge skall ni halta på båda sidor? Om det är Herren som är Gud, så följ honom. Men om det är Baal, så följ honom.’ ”

2 Krön 16:9: ”Ty HERRENS ögon överfar hela jorden, för att han med sin kraft skall hjälpa dem som med sina hjärtan ger sig hän åt honom.”

Du kan läsa mer om mystik via denna länk.

/Lennart